DANIEL ŠUSTEK

28. január 1846, Slovenská Ľupča – 13. marec 1927, Chicago

Daniel Šustek bol stolárom, podnikateľom a krajanským činiteľom. Študoval na nižšom evanjelickom gymnáziu v Banskej Bystrici, avšak po smrti otca musel v roku 1855 štúdium z ekonomických dôvodov zanechať. Do roku 1862 sa vyučil za stolára v Slovenskej Ľupči a v rokoch 1863 – 1864 vykonával remeslo v Banskej Bystrici. Neskôr sa vybral na vandrovku. Precestoval veľkú časť Uhorska a Rakúska (vrátane neskorších talianskych území), bol vo Francúzsku. V rokoch 1870 až 1872 cestoval a pracoval v dnešnom Turecku (1870), Egypte (1871 a 1872), Palestíne a Izraeli (1871 a 1872) a Libanone (1871 – 1872), vtedy patriacom do provincie Sýria. Z Bejrútu sa cez Egypt, Maltu, Španielsko a Anglicko dostal 30. decembra 1872 do USA, kde sa usadil. Uchytil sa ako stolár a návrhár v Chicagu, krátko farmárčil v Iowe a potom opäť podnikal v Chicagu. Aktívne sa zapájal aj do života amerických Slovákov. Podporoval ich hospodárske a politické akcie, bol dozorcom hlavného odboru Národného slovenského spolku a spoluzakladateľom Matice slovenskej v USA. Skúsenosti a zážitky zo svojich ciest spracovával v cestopisných črtách, ktoré v rokoch 1866-1882 uverejňoval v Obzore, v rokoch 1877 – 1887 v Národných novinách a v roku 1877 v Orle. K jeho najznámejším dielam patrí Cesta ces Turecko a Egypt do Svatej Zeme (Turč. Sv. Martin 1874). Výber z jeho tvorby vyšiel neskôr pod názvom Potulky svetom (Martin 1957). V Bratislave-Petržalke je po Šustekovi pomenovaná ulica.

PRÍCHOD DO „SÝRIE“ A USADENIE SA V BEJRÚTE

Na Jozefa (19. marca) 1871 opustil Šustek Jaffu. Mal veľmi nemilú plavbu. Trvala dva dni a dve noci a bez dostatku peňazí si nemohol zaistiť oddelené miesto na lodi. Preto mu v spánku ukradli z vrecka všetky peniaze. Zostal tak na mori, v cudzine, bez groša. Našťastie bejrútsky prístav už bol blízko. Parník zakotvil dosť ďaleko od brehu, na pevninu sa pasažieri museli previezť na šajkách[1] (loďkách). Veslárom preto nechal do zálohy za prievozné svoju vandrovnú kapsu, kým nenašiel v Bejrúte nemeckého stolárskeho majstra. Ten, sám chudobný, mu daroval strieborný frank (asi 42 grajciarov). Po zaplatení 20 grajciarov za prievoz ho o zvyšných 22 grajciarov obral prenocovateľ. Šustekovi sa nedarilo získať prácu a po vyše 50 hodinovej plavbe, kedy zjedol iba jednu porciu jedla, bol ukrutne hladný.

Nemal ani čo predať. Kompas, mapy, ďalekohľad, mikroskop a pamätnosti z Jeruzalema a z Egypta nemali v Bejrúte cenu. Okrem toho mal iba pár spodkov, revolver, nôž, papier a ceruzku. Na bejrútskom Delostreleckom námestí[2] mal pochmúrne myšlienky, ale ako „*Slovák, naučený od malička trpezlive znášať všetky svetské trampoty*“, rozhodol sa ďalej hľadať pomoc. Oslovili ho traja zámožní Arabi, ktorí si chceli vyskúšať nemeckú konverzáciu: „*Fi kets?“(skomolenou nemčinou: „Wie geht's?“ – Ako sa máte?) „Sehr schlecht,“ odpovedám*. Otázkou boli Arabi s nemčinou v koncoch a začali rozprávať po francúzsky. Šustek sa naučil francúzštinu v Paríži a vyrozprával im svoje trampoty, aj obavu, že bude musieť „*mourir de faim*“ (umrieť hladom). Arabi ho teda vzali k miestnemu stolárovi, ktorý ho zamestnal, spočiatku iba za byt a stravu. Šustek to akceptoval, lebo mal nádej, že i pri arabskom „*koste*“ prežije, kým sa oboznámi s mestom a životom.

Prvou Šustekovou robotou bolo zhotoviť klepec na potkany. Okrem majstra boli v dielni aj štyria učni, ktorí sa navzájom vadili a bili. Raz sa Šustek spýtal majstra, ako sa povie po arabsky „*Choď a dones mi vody!*“ Majster to preložil ako „*Ruh* žib *moje*.“ Šustek to vyskúšal na učňoch a keď ho neposlúchli, dal im príučku. Odvtedy, keď zavolal „*Ruh* žib *moje!*“, všetci vyskočili a priniesli vodu. Spával s učňami v dielni na zemi, kde mal slamník a prikrývku. Keď mu dal majster urobiť sklenú skriňu so zrkadielkami, ktorú ešte Šustek ozdobil drevorezbami, získal si tým výbornú povesť. Prácu mu začali ponúkať aj európski majstri a Šustek nastúpil k Sicílčanovi. V jeho dielni si za necelý rok a pol ušetril 350 zlatých, popri ošatení a stravovaní v jednom z najlepších hostincov v Bejrúte. Spoznal sa tu aj s tureckým vojenským lekárom Dr. Hohensteinom, rodákom od Prešporka, ktorý po revolúcii v 1848/49 vstúpil do tureckej služby. Ten hovoril aj po slovensky, čo bolo dôkazom, že naozaj pochádzal od Prešporka. V hostinci sa pri stoloch hovorilo v ôsmich ázijských i európskych rečiach.

BEJRÚT A JEHO OBYVATEĽSTVO

Mesto bolo podľa Šusteka už za Feničanov, tisíc rokov pred Kristom, známe pod menom Berytos.[3] V dobe jeho pobytu malo asi 15 tisíc obyvateľov, najmä arabských moslimov, okrem nich aj pravoslávnych Grékov, rímskokatolíkov rozličných národností a Židov. Arabi boli v minulosti kresťania, ale neskôr ich moslimskí panovníci obrátili slovom a mečom na islam. Stále sa tu ale nachádzali aj Arabi gréckeho, katolíckeho, ba ojedinele i protestantského vyznania.

Premávku po meste a okolí zaisťovali somáre. Ich chudobní majitelia čakali na rohoch ulíc na pasažierov, ako fiakre v Európe. Na ťažšie práce sa používali ťavy. Zámožní ľudia mali aj kone, ale voz bol zriedkavosťou. Práce sa vykonávali v Bejrúte a Oriente len od východu do západu slnka. V obehu boli európske aj arabské peniaze, Šustek raz dostal aj úplne nový kremnický dukát. Keď slnko zapadlo, na ulici okrem súrnych prípadov nik nebol. Kvôli slnku boli niektoré ulice prekryté plachtami.

Pohľad na bejrútsky prístav v 19. storočí

Námestie kanónov v Bejrúte

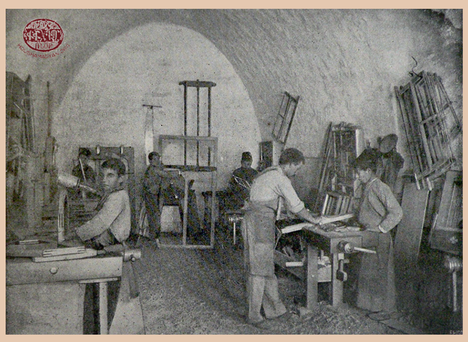

Stolárska dielňa na Blízkom východe v roku 1903

Pohľad Johanna Friedricha Perlberga (1848 – 1921) na Bejrút, v popredí rodina s obľúbeným „dopravným prostriedkom“

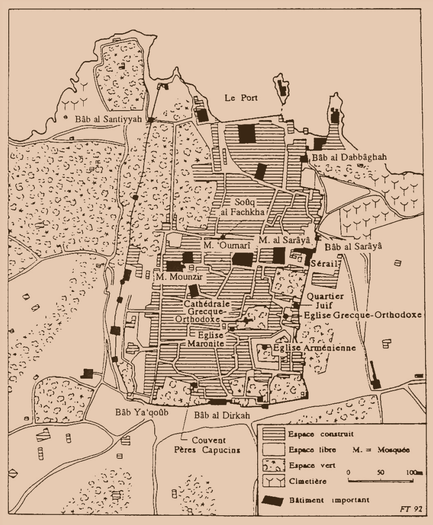

Mapa Bejrútu s hradbami z roku 1842

---

1 Malý čln veľmi často používaný v Čiernom mori, na Tise, Dunaji, Sáve a v osmanskom prostredí (şayka).

2 Námestie diel, dnes Námestie martýrov v centre Bejrútu. Pôvodné *Sahat al-Burdž* sa v 1773 premenovalo na *Place du canon*, podľa umiestneného ruského dela. Po rozmiestnení diel francúzskej flotily sa v 1860 zmenilo na *Place des canons*.

3 Šustek uvádza pogréčtenú formu mena, Feničania a Kanáanci mesto nazývali Berot či Birut, čo znamená „studne“

AKADEMICKÁ SPOLEČNOST ALOISE MUSILA
VÝCHODOSLOVENSKÝ ARCHEOLOGICKÝ LABORATÓRIUM
ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV SAV NITRA
NADÁCIA AIGYPTOS
univerzitná knižnica v bratislave
MUZEUM VYŠKOVSKA

Šustek kritizoval slabú bezpečnosť a poriadok v celej Osmanskej ríši, vrátane Bejrútu. Spomínal bitky medzi Arabmi rozličných vyznaní, medzi ktorými vládla nenávisť. Do jednej bitky sa chcel zapojiť aj sám, ozbrojený drúkom, ale majster ho zastavil. Proti útokom na kresťanov museli u Osmanov zakročiť konzulárne úrady kresťanských krajín. Šusteka trápilo, že sa na bitkách zúčastňovali aj 10–12-roční chlapci – vnímal to ako ohrozenie ich výchovy.

Zaujala ho aj arabská svadba, jej zvyky rozsiahlo popísal, podobne ako aj arabský pohreb. Počas jeho pobytu v Bejrúte zúrila aj cholera. *„Ľudia padali na ulici ako muchy; očerneli a v hrozných kŕčoch zostali vo chvíli na mieste mŕtvi.“*

VÝLET K PREDHORIU LIBANONU

Pri Bejrúte sa nachádza predhorie horského pásma Libanon (v libanonskom dialekte *Džabal Libnén*), zmieňovaného už v staroveku. Sem smeroval aj Šustekov prvý výlet v „Sýrii“. Píše, že na predhorí sa nachádzal jezuitský kláštor so školou pre arabských kresťanských chlapcov. Švagor Šustekovho majstra tam mal deti, preto sa tam 8. mája 1872 vybrala celá rodina a pozvali aj Šusteka. Ten sa vyhováral, ale majster ho prehovoril sľubom uhradiť všetky náklady. Vyrazili na koňoch, ktoré sa na rovnom morskom pobreží hnali plným cvalom. Šustek robil všetko pre to, aby nespadol z koňa a nezranil sa. Keď sa zastavili, jeho spoločníci si zo spoteného Šusteka robili žarty.

Ďalej šli po peknom morskom pobreží na juhovýchod a prišli k bejrutskému potoku.[4] Blízko toku stála kaplnka sv. Juraja[5], ktorý tu vraj zabil dvanásťhlavého draka. Bokom mali byť zrúcaniny starovekého domu, v ktorom podľa povestí sv. Juraj býval.[6]

Asi o pol hodinky došli k druhej osamotenej kaplnke, nazvanej Eliášova jaskyňa.[7] Tu mal nejaký čas v podzemnej jaskyni prebývať biblický prorok Eliáš.

Pobrežím sa dostali k potoku *Nahar kelb* [Nahr al-kalb], čiže k Psiemu potoku. Ten vyteká povyše spod samého predhoria Libanonu a má čerstvú pitnú vodu. Šustek jeho veľkosť prirovnal k niektorým z väčších prítokov Hrona. Pri potoku stál veľký arabský hostinec, ktorý býval stále preplnený ľuďmi, prichádzajúcimi za čistým povetrím a vzácnou vodou.[8]

Pokračovali už rovno k predhoriu Libanonu. Šustek tu videl *„prvé arabské kopanice“* – osamelé domčeky bez krovu. Hlavným zamestnaním ich obyvateľov bolo hodvábnictvo v malom. Listami morušových stromov pri každom domku rodiny odchovávali hodvábniky a odnášali zámotky na predaj do Bejrútu. Pri týchto kopaniciach bývali aj kríky vínnej révy a kúsky poľa na jačmeň pre rodinu a kone.

Po dlhom a únavnom výstupe sa dostali ešte predpoludním na vrchol predhoria, do kláštora.[9] Chovanci kláštora sa učili štyrom rečiam – latinskej, gréckej, arabskej a francúzskej. Niektorí potom študovali bohoslovie a buď slúžili medzi kresťanmi okolo Libanonského pohoria (t. j. Biele či Snežné hory), alebo ako misionári medzi Arabmi.

Moslimských obyvateľov Libanonu nazýval „Drúzovia“ [Drúzi]. Síce hovoria po arabsky, ale z náboženského hľadiska tvoria *„mohamedánsku sektu.“* Maroniti sú kresťania, ich duchovný správca sa vždy volá Peter [Butrus/Boutros] a má titul *antiošský* [antiochijský] patriarcha. Maroniti sú spojení s Rímom, ale ich kňazi sa ženia a pri bohoslužbách používajú materinskú reč.

Šustek správne uvádza, že najvyššie kopce pohoria Libanon dosahujú výšku až 10 000 stôp [viac ako 3 000 m]. Zmieňuje aj povestné cédrové lesy, z ktorých kráľ Šalamún bral vzácne drevo, ležiace ďalej vo vnútrozemí, vraj vo výške 6 000 stôp [cez 1 800 m] nad morom. Ale aj na predhorí bolo niekoľko cédrov, z ktorých si Šustek vzal kúsok dreva na pamiatku.

V susedstve kláštora bola malá dedina Antoura [Antúra], od ktorej bol pekný výhľad na všetky strany, najmä na Bejrút a Stredozemné more. Dedina mala len šesť alebo sedem domov, z ktorých vybehúvali arabské deti a kričali *„bakšiš, bakšiš!“* Šusteka zaujalo ako miestni vyrábali víno, v nádobách asi štyri stopy (1,2 m) vysokých, s priemerom asi dve stopy (61 cm), ktoré boli až do polovice svojej výšky zakopané do zeme. Pri každej nádobe bol plochý kameň s malým žliabkom uprostred. Na kameň sa naložilo hrozno, prikrylo druhým plochým kameňom a vytláčaný mušt vtekal žliabkom na spodnom kameni do zakopanej nádoby. Lisovanie prirovnal Šustek k tlačeniu kapusty v sude. Vytlačený mušt sa ponechal vykysnúť, víno sa potom v kozích alebo oslích kožiach nosilo do Bejrútu na predaj.

DO AMERIKY

Šustek pobudol v Bejrúte vyše poldruha roka. S ušetreným kapitálom 350 zlatých si zaumienil vidieť Nový svet, aby si splnil dávne túžby. Dňa 8. novembra 1872 nastúpil na palubu veľkej rakúskej lode Minerva...

Autor textu založeného na cestopise Daniela Šusteka:
Mgr. Jozef Hudec, PhD. predseda Správnej rady Nadácie Aigyptos v.l.

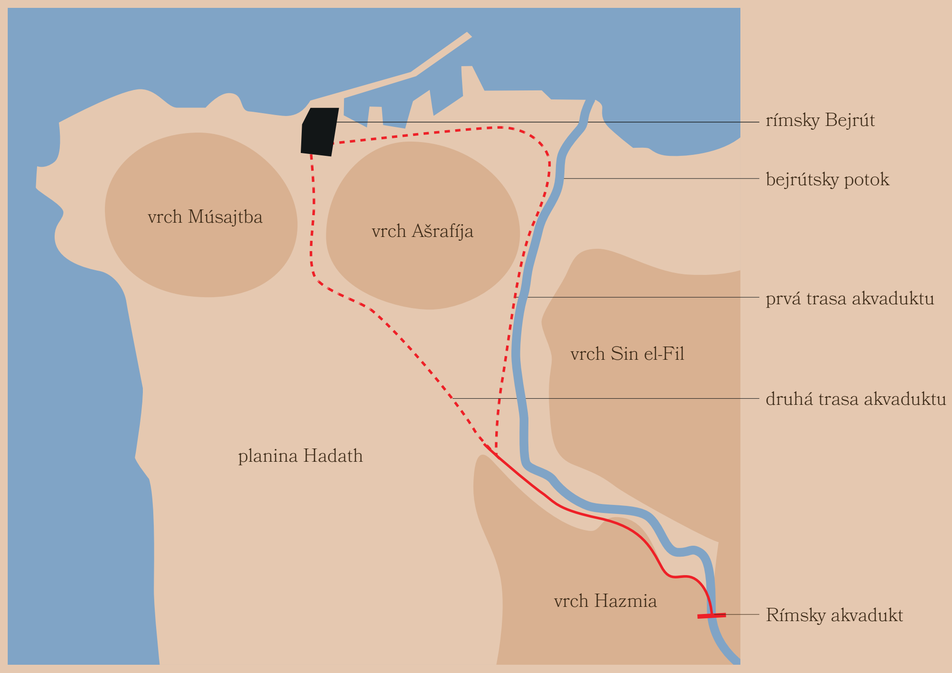

Rímsky Bērytus s potokom a akvaduktom

Romantický pohľad Louisa-Françoisa Cassasa na antické stély pri Psom potoku z roku 1799

Súčasný pohľad na stély Ramessa II a Assarhadona pri Psom potoku

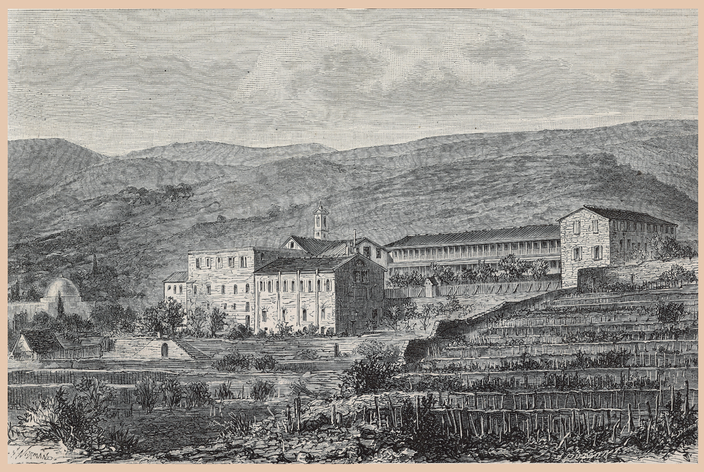

Pohľady na kláštor sv. Jozefa a dobová kresba typického libanonského cédra

Výroba vína popisovaná Šustekom pripomína tisícročia starý faraónsky postup

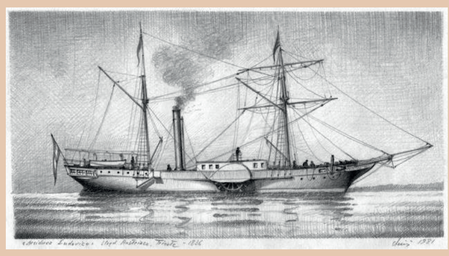
Rakúska loď Arcivojvoda Ľudovít

4 4 Po arabsky Nahr Bajrūt, bol v staroveku riekou Magoras a miestom uctievania slnečného božstva. Rimania postavili akvadukt, ktorý mal cez rieku 240-metrový most, aby zásoboval Bejrút (Berytus) vodou. V polovici 19. storočia sa Bejrút rozšíril až na 10 km od rieky, ktorá naďalej zásobovala mesto vodou rímskym akvaduktom.

5 Kaplnka bola neskôr zmenená na mešitu.

6 Potok/rieka vteká do zálivu sv. Juraja. Podľa legendy je záliv miestom, kde svätý Juraj zabil draka, v jaskyni so siedmimi chodbami, ktorá sa nachádza pri ústí rieky. Po zabití draka si sv. Juraj umyl ruky vo vode rieky, o ktorej miestni verili, že je liečivá, a tak bola lokalita obľúbenou medzi pútnikmi, ktorí na steny chodieb jaskyne dávali kamienky, alebo k bráne priväzovali súkno. Keď sa im splnilo želanie, vrátili sa súkno rozviazať. Dnes je pobrežie zálivu husto zastavané.

7 V blízkosti mesta Antelias sa nachádzajú jaskyne Ksar Akil, kde sa našli pozostatky človeka staré 30 000 rokov. Jaskyne sa nachádzali 2,5 kilometra východne od mesta, v roku 1964 boli úplne zničené. Nálezy sú uložené v Múzeu libanonského praveku.

8 Šustek vôbec nespomína staroveké stély pri ústí Psieho potoka! Zjavne ho jazda značne unavila...

9 Jezuiti sa po roku 1625 etablovali v Aleppe, Damasku, Tripolise, Ehdene/Zgharte a Saide. Aby unikli moru, nepríjemnostiam s osmanskými pašami a veľkými mestami, usadili sa aj v pohorí Libanon. V Antúre v roku 1657 založili kláštor sv. Jozefa. Rozpustenie Spoločnosti Ježišovej v roku 1773 viedlo k odchodu jezuitov v roku 1776. Kláštor v roku 1783 prevzali lazaristi. Ti založili v Antúre v roku 1834 Collège Saint Joseph, najstaršiu francúzsku školu na Blízkom východe. Masakry v pohorí Libanon a v Damasku v roku 1860 prinútia tisíce utečencov opustiť svoju pôdu. Antúra sa zmenila na prijímacie centrum. Kolégium dostalo nový impulz a zažilo intenzívny rozvoj.

AKADEMICKÁ SPOLEČNOST ALOISE MUSILA
VÝCHODOSLOVENSKÉ LUDOVÍTOVO ARCHEOLOGICKÁ
ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV SAV NITRA
NADÁCIA AIGYPTOS
univerzitná knižnica v bratislave
MUZEUM VYŠKOVSKA

Sinaj – Kláštor sv. Kataríny

Betlehem – Chrám Narodenia Pána

Betlehem – Chrám Narodenia Pána

Betlehem – Vstup do Chrámu Narodenia Pána

Jericho – grécky ortodoxný kláštor na Hore pokušenia

Jeruzalem – Olivová hora

Jeruzalem – Via Dolorosa

Jeruzalem – Olivová hora

Jeruzalem – pohľad na mesto z Olivovej hory

Jeruzalem – na Olivovej hore

Jeruzalem – pri Múre nárekov

Betlehem – na námestí

AKADEMICKÁ SPOLEČNOST ALOISE MUSILA
ARCHEOLOGICKÁ
ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV SAV NITRA
NADÁCIA AIGYPTOS
univerzitná knižnica v bratislave
MUZEUM VYŠKOVSKA

Foto: © Renata Rábeková

Wádí al Qilt, Západný breh, Palestína - pútničky ku kláštoru sv. Juraja

Petra, Jordánsko – malá beduínka

Betlehem – z ulíc mesta

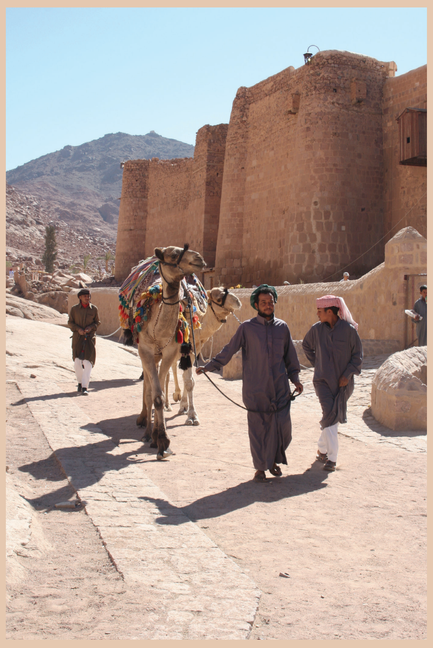

Sinaj – beduíni pri Kláštore sv. Kataríny

Jeruzalem – Bazilika Svätého hrobu

Petra, Jordánsko – Ad Deir

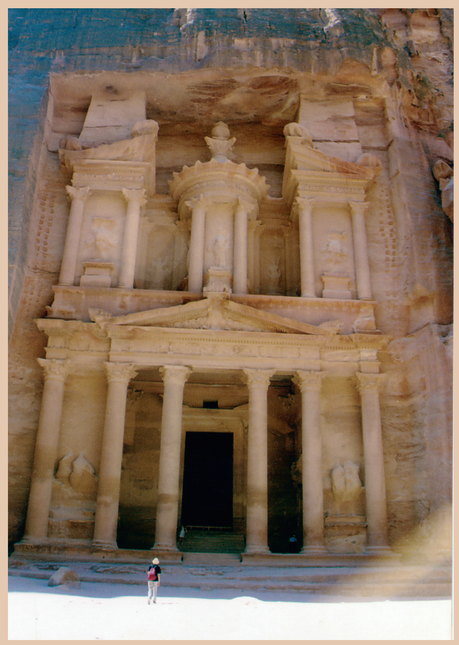

Petra, Jordánsko – Chazna

Jordánsko – hrad Šobak

Jordánsko – púštny zámok Qasr Amra (UNESCO)

Jordánsko

Jordánsko – nad cestou do At-Tafily

Madaba, Jordánsko – kostol sv. Juraja

AKADEMICKÁ SPOLEČNOST ALOISE MUSILA

VÝCHODOSLOVENSKÁ ARCHEOLOGICKÁ SPOLOČNOSŤ

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV SAV NITRA

NADÁCIA AIGYPTOS

univerzitná knižnica v bratislave

MUZEUM VYŠKOVSKA

Foto: © Renata Rábeková

Sýria – Kal'a al-Hisn, Crac des Chevaliers

Sýria – Kal'a al-Hisn, Crac des Chevaliers

Sýria – Kal'a al-Hisn, Crac des Chevaliers, rytierska sála

Sýria – Kal'a al-Hisn, Crac des Chevaliers, latinský nápis

Sýria – Palmýra, pevnosť Qalaa ibn Maan

Sýria – Palmýra

Sýria – Palmýra

Sýria – Palmýra, Qalaa ibn Maan

Sýria, Damašek – Umajjovská mešita

Sýria, Damašek – Umajjovská mešita, mozaika

Sýria, Hama – vodné kolesá – nawáír

AKADEMICKÁ SPOLEČNOST ALOISE MUSILA
VEREINIGUNG ARCHÄOLOGICA
ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV SAV NITRA
NADÁCIA AIGYPTOS
univerzitná knižnica v bratislave
MUZEUM VYŠKOVSKA

Foto: © Renata Rábeková

Jordánsko – púštny zámok Al Karaneh

Jordánsko – púštny zámok Al Karaneh

Jordánsko – púštny zámok Al Karaneh

Jordánsko – púštny zámok Qasr Amra (UNESCO)

Jordánsko – púštny zámok Qasr Amra s beduínskym strážcom tretej generácie z kmeňa Bení Sachr Hakimom Al Sabeyalahom

Jordánsko – púštny zámok Qasr Amra s čerpacím zariadením na vodu poháňané mulicou

Jordánsko – púštny zámok Qasr Amra s reštaurovanými freskami na strope

Jordánsko – púštny zámok Qasr Amra fresky s figurálnymi motívmi po zreštaurovaní 2019

Jordánsko – púštny zámok Qasr Amra, tancujúca odaliska

Jordánsko – púštny zámok Qasr Amra s loveckým výjavom, kráľmi a kúpajúcou sa odaliskou

Jordánsko – púštny zámok Qasr Al Hallabat

Jordánsko – púštny zámok Qasr Al Hallabat

Jordánsko – Um ar Rasas, 14 m veža stylitských mníchov (UNESCO)

Jordánsko – púštny zámok Al Azraq (UNESCO)

Jordánsko – púštny zámok Al Azraq, bazaltové dvere

Jordánsko – púštny zámok Al Azraq, veliteľské sídlo Lawrenca z Arábie

Foto: © Margaréta Musilová

SYN PÚŠTE
CESTOVATEĽ A FOTOGRAF ALOIS MUSIL (1868 – 1944) A JEHO SÚČASNÍK DANIEL ŠUSTEK

TERMÍN TRVANIA VÝSTAVY:

11. 8. 2021 – 3. 9. 2021
Výstavná sála Univerzitnej knižnice,
Michalská 1, 814 17 Bratislava

Komisárka výstavy: PhDr. Margaréta Musilová
Odborná spolupráca: PhDr. Miroslav Musil, CSc.

ORGANIZÁTORI VÝSTAVY:

Akademická společnost Aloise Musila, z. s.
PhDr. Petr Přebinda, PhD., predseda
Tomáš Sadílek, podpredseda
Mgr. Ing. Pavel Žďárský, PhD., podpredseda
PaedDr. Vladislav Raška

Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV
PhDr. Margaréta Musilová, predsedníčka
Mgr. Zuzana Poláková, PhD.

Archeologický ústav SAV
Doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc., riaditeľ

Nadácia Aigyptos
PhDr. Jozef Hudec, PhD., predseda Správnej rady
PhDr. Renáta Rábeková, členka Správnej rady

Univerzitná knižnica v Bratislave
Ing. Silvia Stasselová, generálna riaditeľka
Mgr. Lilian Bolemant, PhD., Multifunkčné kultúrne centrum
PhDr. Marta Záhradníková, vedúca odboru knižničných služieb UKB.

VYSTAVENÉ ZBIERKOVÉ PREDMETY
Z POZOSTALOSTI A. MUSILA:

Muzeum Vyškovska, příspěvková organizace
náměstí Čsl. armády 475/2, Vyškov-Město, 682 01 Vyškov

Mgr. Monika Pelinková - riaditeľka
Mgr. Zdeňka Jeřábková – historička, kurátorka zbierok

POSKYTNUTÉ PROPAGAČNÉ MATERIÁLY:

Turistické informační centrum Vyškov
Masarykovo náměstí 1, 682 01 Vyškov

KNIŽNÉ VÝPOŽIČKY:

Knižničný fond UKB
Studijní knihovna v Olomouci
Moravská zemská knihovna v Brně
Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově
Archív Margaréty a Miroslava Musilovcov

Texty a fotografie k Danielovi Šustekovi: PhDr. Jozef Hudec, PhD.
Texty a fotografie k posteru Sýria, Izrael a Jordánsko: PhDr. Renáta Rábeková
Text a fotografie k posteru Jordánsko: PhDr. Margaréta Musilová

Grafický dizajn: Jakub Dušička
Inštalácia výstavy: Marek Deák
Tlač posterov a propagačných materiálov: K-Soft Karol Šoltés, Neumahr Tlačiareň, s.r.o.

Prepravca: IGH-HS-ART SERVICE, Bratislava

Poďakovanie patrí všetkým, ktorí prispeli k realizácii výstavy a ochotou pomôcť, menovite predovšetkým:
Petrovi Prebindovi, Pavlovi Žďárskemu, Vladislavovi Raškovi, Tomášovi Sadílkovi, Silvii Stasselovej, Monike Pelinkovej, Zdeňke Jeřábkovej, Pavlovi Klvačovi – riaditeľovi KKD Vyškov, Jozefovi Hudecovi, Renáte Rabekovej, Ľubošovi Podhorskému, Zuzke Polákovej, Marekovi Deákovi, Jakubovi Dušičkovi, Miškovi Kajanovi a Miroslavovi Musilovi.

AKADEMICKÁ SPOLEČNOST ALOISE MUSILA · FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI ARCHEOLOGICKÁ · ARCHEOLOGICKÉ ÚSTAVY SAV NITRA · NADÁCIA AIGYPTOS · univerzitná knižnica v bratislave · MUZEUM VYŠKOVSKA